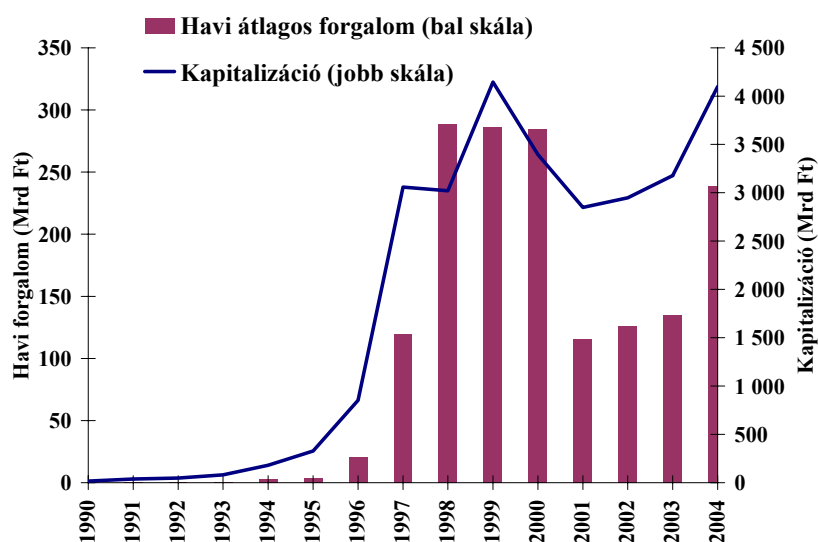

A RÉSZVÉNYPIAC FEJLŐDÉSE A BÉT ELSŐ 14 ÉVÉBEN

2004. június 21.

A Budapesti Értéktőzsde részvénypiaca az 1990-es indulását követően dinamikus növekedést mutatott. Az induláskor bevezetett egy cég részvényei helyett év végére már hat társaság részvényeivel lehetett kereskedni, egy évvel később pedig már 20 papírt vezettek be a piacra. A fejlődésnek igazi lendületet a privatizáció felgyorsulása adott, ami jelentősen emelte a tőzsdei kapitalizációt (lásd az alábbi ábra). Ez természetesen magával hozta a forgalom ugrásszerű növekedését is, amely csúcsát az 1998-2000 közötti időszakban érte el havi átlagos 300 milliárd forinttal.

A részvénypiac kapitalizációja és a havi átlagos forgalom alakulása 1990-2004 között

A tőzsde részvénykapitalizációja 2004. május végére 4098 milliárd forintot tett ki, ami a GDP több mint 20 százalékát jelenti. Ez a régióban az egyik legmagasabb érték, meghaladja például a varsói tőzsde mutatószámát is.

A lendületes fejlődés okai között nem szabad megfeledkeznünk a kedvező globális piaci helyzetről sem. A 90-es években a részvénypiacok soha nem látott növekedésnek indultak. A forgalom 1990 és 2000 között közel tízszeresére emelkedett, míg a részvénypiac kapitalizációja három és félszeresére emelkedett. A pozitív hangulatnak köszönhetően a magyar piac iránt is megnőtt az érdeklődés, a folyamatos vásárlások hatására a külföldiek részvénytulajdona a teljes állomány 80 százalékáig emelkedett. Ez az arány azóta is stabil 70-75% körül alakul.

A Magyarországra irányuló külföldi tőkebefektetések több mint 22 milliárd dollárjából mintegy 10 milliárd a Budapesti Értéktőzsdén jegyzett cégek részvényeinek vásárlását takarja.

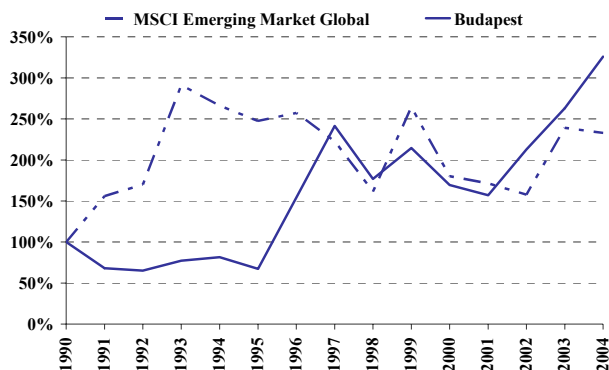
A külföldi befektetők megnövekedő szerepe ugyanakkor magával hozta a hazai piac külföldi tendenciákkal szembeni érzékenységének emelkedését is. Jórészt ennek és nem belső tényezőknek volt köszönhető, hogy 2001-ben jelentősen visszaesett a piac aktivitása.

A megelőző két évet követően - amikor a globális recesszió hatására a részvénypiacok forgalma folyamatosan csökkent -, Magyarországon a 2001-es csökkenést 2002-ben már újra emelkedés váltotta fel, 2003-ban a világgazdaság számottevő visszaesések nélkül jelentős növekedésen ment keresztül. 2001-től elsősorban a technológiai szektort érintő lassulást követő trendforduló jelek figyelhetők meg. Ennek megfelelően a tavalyi évben a BÉT forgalma több mint 20 százalékkal emelkedett és megközelítette az 1850 milliárd forintot, míg 2004 első öt hónapjában - óriási növekedést követően - az átlagos havi forgalom közel 240 milliárd forint volt.

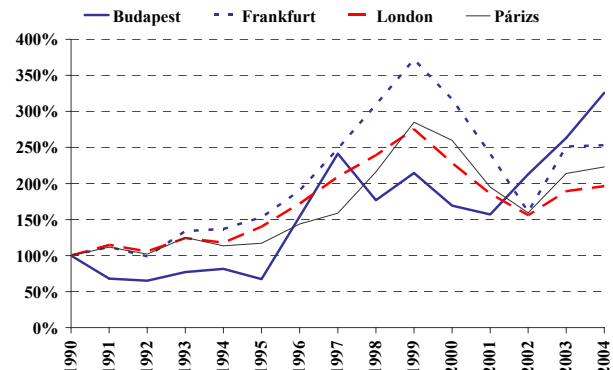
A Tőzsde első öt évében - méreténél fogva - nem lehetett érdemi célpontja a külföldi befektetéseknek, ami a részvényárak alakulásában is jól nyomon követhető. Ezalatt az idő alatt az árak alakulását jól mutató BUX index a feltörekvő piacokhoz (emerging markets) képest is visszafogott teljesítményt nyújtott. 1995-től napjainkig azonban nem csak a fejlődő piacok, de a fejlett európai piacok teljesítményét is túlszárnyalta a BUX, amint ez az alábbi ábrákon is jól nyomon követhető.

A BUX és globális részvénypiacok relatív teljesítménye 1990-2004

A BUX és a feltörekvő piacok

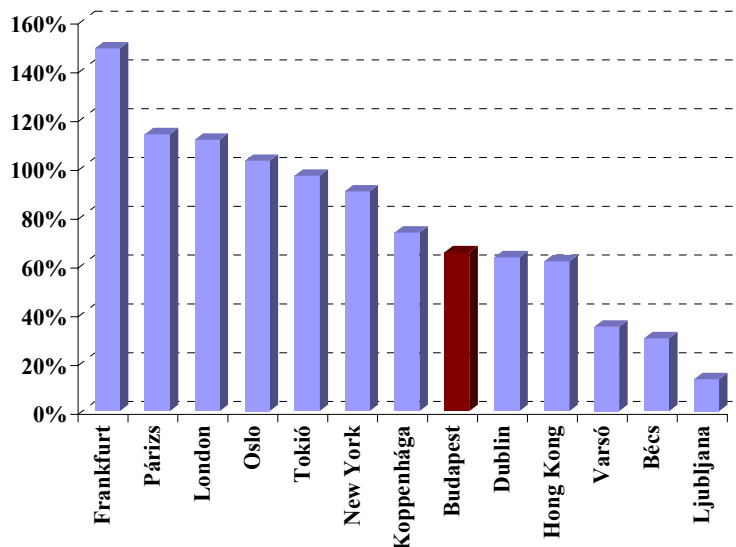
A BUX és a fejlett európai piacok

1995 és 2004 között a BUX index 7,2-szeresére emelkedett, de növekedése még dollár értékben is közel ötszörös volt. Ez jelentősen meghaladta az európai vezető piacok mutatóit is, melyek erősödése 40-70 százalék között mozgott. Mindeközben a feltörekvő piacokat jellemző Morgan Stanley EM globális index 6 százalékos veszített értékéből.

A piac fejlettségét nem lehet kizárólag a tőzsdei kapitalizáció vagy forgalom vizsgálatával lemérni. Ennek legfontosabb mérőszáma ugyanis a likviditás, mely még egy nagy kapitalizációval rendelkező tőzsdén is lehet nagyon alacsony. Ebből a szempontból a BÉT kiváló mutatókkal rendelkezik. A likviditást leginkább megragadó forgási sebesség (a forgalom aránya a kapitalizációhoz) a BÉT-en eléri, sőt néha meg is haladja az EU kisebb tőzsdéinek értékét és messze meghaladja a régió többi tőzsdéjének mutatóját.

A tőzsdei kapitalizáció forgási sebessége a világban 2004 májusában

2004 áprilisában a BÉT forgási sebessége meghaladta a 65 százalékot, ami felülmúlja az egy évvel korábbi 60 százalékos körüli értéket is. Ez lényegesen magasabb, mint Varsó, Bécs vagy akár Dublin tőzsdéinek forgási sebessége, de nagyobb még olyan nagy nevű tőzsdénél is, mint a Hong Kong-ié. Mindemellett kevésbé látványos, de szintén nagy jelentőségű tény az, hogy a forgalom 99 százaléka nyilvános ajánlati könyvön keresztül bonyolódik, a kevésbé átlátható viszonyokat teremtő fix ügyletek aránya elenyésző. Ez az arány szintén a legjobbak között van a térségben.

Bár a köztudatban a Tőzsde gyakran azonosul a részvények kereskedésével, nem szabad megfeledkezni a BÉT által működtetett egyéb piacokról sem. A hitelpapír szekció az állampapírok, vállalati kötvények és az exponenciálisan növekvő állományú jelzálogpapírok kereskedéséhez nyújt transzparens körülményeket.

A származékos piac már 1995 óta áll a befektetők rendelkezésére BUX index, deviza illetve kamat alapú termékeivel. A világon elsők között – megelőzve még az Egyesült Államokat is – nálunk nyílt lehetőség egyedi részvény alapú határidős termékek kereskedésére 1998 nyarán. A térségben elsőként 2000 februárjában vezette be a BÉT a részvény és BUX index alapú opciókat, melyeket 2003 tavaszán követték az első deviza alapú opciók is. Az azonnali és származékos piacok párhuzamos léte lehetővé teszi, hogy a piaci szereplők profitáljanak a közös elérés nyújtotta szinergikus hatásokból.

A BÉT kereskedési szolgáltatása nem lenne teljes a KELER által biztosított elszámolási rendszer nélkül, amely megalakulása óta biztos hátteret ad az ügyletkötéshez. A világon egyedülálló módon, a KELER történetében eddig valamennyi ügyletet elszámoltak. Az elszámolási szolgáltatások folyamatos fejlesztése kiemelt fontossággal bír valamennyi érintett számára, ezért is volt nagy lépés 2002 tavaszán – szintén a világon az elsők között – a származékos piacon már kezdetektől működő CCP (Central Counter Party), azaz Központi Szerződő Fél bevezetése az azonnali piacon is. Ezt még ugyanebben az évben követte az elszámolási ciklus 5 napról 3 napra szűkítése.

Az elmúlt egy év legfontosabb eseményei közé tartozik, hogy a BÉT és a Deutsche Börse AG megállapodásának értelmében a BÉT Multi-Member Szolgáltatóként elérést biztosít a Xetra kereskedési rendszerhez, ezáltal a Budapesti Értéktőzsde szekció tagjai számára 2003 augusztusa óta elérhető Európa egyik legnagyobb értékpapírpiaca. A Xetra kereskedési rendszeren keresztül nem csupán a német papírok érhetőek el, hanem számos európai, illetve tengerentúli értékpapír is. Az eltelt kilenc és fél hónap során több mint 4500 üzletet kötöttek a Xetra kereskedési rendszeren hazai kereskedők, 150 millió euró értékben.

A BÉT 2004. június 1-től számítja folyamatosan a közepes piaci tőkeértékű tőzsdei cégeket tömörítő indexet, a BUMIX indexet. A BUMIX a BUX-hoz hasonlóan teljesítményindexként működik, azaz értékelésében az osztalékfizetés is szerepet játszik. A BUMIX index létrehozását több fontos cél elérése indokolta. Egyrészt a BUX erősen koncentrált, a négy vezető részvény erőteljesen meghatározza az index alakulását, s a többi indexpapír alacsony súlya miatt csak kismértékben befolyásolja azt. Másrészt az index reális esélyt nyújt olyan papírok indexbe kerülésére is, melyek a BUX index kosarába kerülés kritériumainak - elsősorban méretük-nél fogva - nem felelnek meg. Az új index a későbbiekben a határidős kereskedés alapjául szolgáló mögöttes terméké válhat. A BUMIX-ra alapozott határidős piaci termék bevezetésére várhatóan 2004 őszén kerül sor.

A BÉT stratégiájának fontos eleme a tőkepiac, és azon belül is elsősorban a tőzsdei piac működésének, szereplőinek bemutatása a hazai befektetők minél szélesebb rétegei számára, ezzel segítve őket a felelős befektetési döntések meghozatalában. Ezért a Tőzsde partnereivel közösen Budapesten, majd több vidéki nagyvárosban Magánbefektetői Nyílt Napot rendezett. A nyílt napon, az adott régióban működő vállalatok és magánbefektetők megismerkedhettek a Tőzsde és a tőkepiaci szereplők működésével, a tőzsdei kereskedéssel, széleskörű ismereteket szerezhettek a tőzsdei befektetésekről, a tőzsdei megbízások folyamatáról. Az ingyenes rendezvényen speciális programok, előadások fogadták mind az intézményi, mind pedig a magánbefektetőket ahol a szakma neves képviselőivel nyílt alkalom interaktív párbeszédet folytatni. A beszélgetések alkalmával többek között a Tőzsdeképes Cégek Klubja (TCK) is bemutatkozott, amely nemcsak azon vállalatvezetők érdeklődésére tart számot, akik tervezik cégük tőzsdére hozatalát a közeljövőben, hanem azoknak is, akik cégük növekedéséhez szükséges hosszú távú finanszírozási stratégia optimalizálásán dolgoznak.

14 évvel alapítás után egyértelműen kijelenthető, hogy a Budapesti Értéktőzsdével Magyarországon létrejött a fejlett európai és tengerentúli szabványosított piacokkal versenyképes szolgáltatást nyújtó tőzsde, mely fejlett infrastruktúrájával, EU harmonizált szabályozással, versenyképes szolgáltatásokkal biztosítja a koncentrált piac legfontosabb funkcióit, mint az átláthatóságot, a gazdasági folyamatok indikációját és a tőke hatékony allokációját.